

Олена О. Ляхова

КОНТРОЛІНГ ТА EXTREME PROJECT MANAGEMENT: СИНЕРГІЯ В КРИЗОВИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТАХ

У статті розвинуто теоретико-методичні засади контролінгу інвестиційних проєктів в умовах кризових економік на основі дослідження синергетичного потенціалу його інструментів у поєднанні з методологією Extreme Project Management (XPM). Обґрунтовано, що в умовах високої невизначеності, макроекономічної нестабільності та посилення ризиків традиційні підходи до управління проєктами, засновані на жорсткому плануванні, втрачають ефективність і потребують адаптації. Систематизовано ключові інструменти контролінгу, зокрема бюджетування, аналіз відхилень (EVM), аналіз грошових потоків, KPI-моніторинг, сценарний аналіз, ризик-контролінг, ковзне планування та dashboard-моніторинг, і розкрито їх функціональну роль у забезпеченні адаптивного управління проєктами.

Розроблено матрицю синергії інструментів контролінгу та принципів XPM, яка дозволяє оцінити ступінь їх взаємного підсилення та визначити найбільш ефективні комбінації для управління інвестиційними проєктами в умовах невизначеності. Особливу увагу приділено інтеграції фінансового контролінгу з адаптивними управлінськими циклами, що забезпечує перехід від постфактум-контролю до безперервного моніторингу та оперативного коригування параметрів проєкту.

На основі кейс-аналізу інвестиційних проєктів відновлення енергетичної інфраструктури України у 2023–2025 роках доведено, що інтеграція інструментів контролінгу з принципами XPM сприяє підвищенню ефективності використання інвестиційних ресурсів, прозорості управління та стійкості проєктів. Практична цінність дослідження полягає у формуванні адаптивної моделі управління, придатної для застосування в різних секторах кризової або трансформаційної економіки.

Отримані результати можуть бути використані при розробці стратегій управління інвестиційними проєктами на рівні підприємств, галузей і державної економічної політики.

Ключові слова: контролінг інвестицій, кризова економіка, інвестиційні проєкти, Extreme Project Management, адаптивне управління, матриця синергії, енергетична інфраструктура, секторальні фінанси.